

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON**

Seduta ta' l-14 ta' Mejju, 2012

Citazzjoni Numru. 1079/1999/1

**Ivor Zammit bhala mandatarju specjali tal-assenti
Giovanna Lazzari**

kontra

Christopher u Deborah sive Debbie Agius

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ic-citazzjoni prezentata fit-12 ta' Mejju 1999 li taqra hekk –

1. Peress illi l-attrici hija l-proprjetarja tal-appartament li jgib in-numru 2 fil-korp ta' appartamenti li jgibu l-isem "Mayfair Court" fi Triq il-Gejza, Swieqi, liema appartament safa' distrutt kompletament b'rizultat ta' hruq li kien hemm fl-istess blokk ta' appartamenti liema hruq gara fil-14 ta' Ottubru 1997 u b'rizultat tal-istess hruq, naturalment l-attrici garrbet hsarat qawwija hafna fl-istess appartament kif ukoll f' kull ma kien hemm fih.

2. Peress illi dan il-hruq origina fil-garage sottostanti l-blokk ta' appartamenti fejn kien hemm parkeggjata l-vettura tal-konvenut li qabdet in-nar. Fl-istess garage kien hemm magazzinat ukoll kwantita' kbira ta' oggetti tal-karta u oggetti ohra inflammabili, proprjeta' ukoll tal-istess konvenut.

3. Peress illi ghal dawn id-danni sofferti mill-attrici l-konvenut huwa unikament responsabbli.

4. Peress illi l-konvenut mhux qed jaccetta ir-responsabilita' ghall-akkadut u lanqas ma qed jaccetta li jirrazarcixxi lill-attrici.

Ighid ghalhekk il-konvenut ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex –

(1) Tiddikjarah unikament responsabbli ghat-telfa tal-appartament u kull ma kien hemm fih, proprjeta' tal-attrici ;

(2) Tillikwida id-danni sofferti mill-attrici, jekk hemm bzonn bl-opera ta' periti nominandi ;

(3) Tikkundanna lill-istess konvenut ihallas lill-attrici s-somma hekk likwidata bhala d-danni sofferti

minnha – kollox skond kif intqal fuq u ghar-ragunijiet fuq premessi.

Bl-imghax legali mid-data tal-presentata tac-citazzjoni u bl-ispejjez, komprizi dawk tal-ittra legali u ittra ufficjali tal-5 ta` Ottubru 1998 kontra l-konvenut li minn issa jibqa` ngunt ghas-subizzjoni tieghu.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-attur nomine u l-lista tax-xhieda ndikati minnu.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti prezentata fis-26 ta` Awissu 1999 li taqra hekk –

1. Illi t-talbiet attrici fil-konfront tal-konvenuti huma nfondati stante illi m'huwiex minnu illi l-konvenuti huma responsabbli ghad-danni li garrbet l-attrici.

2. Illi l-kagun tan-nar li holoq id-danni lill-attrici, kif ukoll lill-konvenuti stess, kien barra mill-kontroll tal-konvenuti.

3. Illi l-konvenuti jirriservaw id-dritt illi jitolbu l-kjamata fil-kawza tal-manifatturi tal-karozza Alfa Romeo, propjeta' taghhom, li minnha bdew in-nirien.

4. Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuti u l-lista tax-xhieda ndikati minnhom.

Rat l-atti tal-kawza li pprecedew is-sentenza *in parte* ta` din il-Qorti diversament presjeduta tal-15 ta` Dicembru 2003 (fol 134 sa 141).

Rat id-*decide* tas-sentenza fejn il-Qorti iddikjarat *lill-konvenuti responsabbli ghad-danni u hsarat kagunati fil-flat numru 2, Mayfair Court, 36, Triq il-Gejza, Swieqi, propjeta` ta` l-attur noe.*

Rat ir-rikors tad-19 ta` Dicembru 2003 fejn il-konvenuti talbu l-permess tal-Qorti biex jinterponu appell mis-sentenza *in parte*.

Rat il-verbal tal-udjenza tas-26 ta` Jannar 2004 fejn il-konvenuti rtiraw it-talba taghhom illi jinghataw permess illi jappellaw f`dan l-istadju u rriservaw illi jinterponu appell wara s-sentenza tal-ahhar.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-istess udjenza (fol 147) fejn kien mahtur il-Perit Joseph Ellul Vincenti bhala perit tekniku sabiex jirrelata dwar id-danni attrici bil-fakolta` li jisma` provi dwar id-danni.

Rat ir-relazzjoni peritali (fol 159 sa 176) li kienet prezentata fl-14 ta` Ottubru 2005 u mahlufa fl-udjenza tas-16 ta` Novembru 2005 (fol 156).

Rat il-provi li ngabru mill-perit tekniku u l-atti li kienu annessi mar-relazzjoni.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tad-9 ta` Jannar 2006 (fol 268) fejn cahdet it-talba tal-attur noe sabiex jesebixxi stimi li ottjena wara li ha konjizzjoni tar-rapport peritali.

Rat it-traskrizzjoni tad-deposizzjoni tal-perit tekniku (fol 270) fl-udjenza tad-9 ta` Jannar 2006.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta tat-30 ta` Jannar 2008 (fol 281) fejn cahdet it-talba tal-attur noe sabiex iressaq provi ohra.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta tat-28 ta` Marzu 2008 (fol 295) fejn, filwaqt illi cahdet it-talba tal-attur noe sabiex iressaq appell mid-digriet taghha tat-30 ta` Jannar 2008, awtorizzat lir-rikorrent sabiex iressaq provi ulterjuri dwar id-danni quddiemha mhux quddiem il-perit tekniku.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tat-2 ta` Mejju 2008 (fol 304 u 305) fejn cahdet it-talba tal-konvenuti sabiex il-Qorti tirrikonsidra u tirrevoka d-digriet taghha tat-28 ta` Marzu 2008.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tat-2 ta` Mejju 2008 (fol 304 u 305) fejn laqghet it-talba tal-konvenuti sabiex iressqu appell mid-digriet tal-Qorti li kien inghata f`dik l-istess udjenza.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta tad-29 ta` Mejju 2008 (fol 306) fejn rega` cahdet talba tal-konvenuti ghar-revoka *contrario imperio* tad-digriet tat-28 ta` Marzu 2008 billi fit-2 ta` Mejju 2008 kienet diga` laqghet it-talba tal-konvenuti sabiex iressqu appell minn dak id-digriet.

Rat ix-xiehda bl-affidavit tal-attur noe (fol 315 u 316) kif ukoll id-dokumenti li kienu hemm esebiti (fol 317 u 318).

Rat it-traskrizzjoni tad-deposizzjoni ta' Giovanna Lazzari, ta' William Vella u ta' Anton Valentino fl-udjenza tas-6 ta' Ottubru 2008 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta, kif ukoll id-dokumenti li kienu esebiti waqt dik l-udjenza (fol 322 sa 329 u fol 361 sa 381). Dwar id-deposizzjoni ta' Robert Amato li kien xehed fl-istess udjenza (ara d-digriet a fol 419 u 421).

Rat li fil-process ta' din il-kawza kienu inseriti, minn fol 330 sa fol 360, atti li kienu intizi sabiex jigu esebiti fil-kawza fl-ismijiet "*Edward Amato et vs Christopher Agius et*" (*Citaz. Nru. 1724/99*) li kienet qeghda tinstema' mal-kawza tal-lum.

Rat it-traskrizzjoni tad-deposizzjoni tal-kontroezami tal-attur fl-udjenza tal-1 ta' Dicembru 2008.

Semghet ix-xiehda in kontroezami ta' Giovanna Lazzari (fol 399 sa 410) u tal-attur (fol 411 sa 412) fl-udjenza tat-2 ta' April 2009 u rat id-dokumenti li kienu esebiti waqt din l-udjenza (fol 395 u 396).

Rat id-digriet taghha moghti fl-udjenza tad-9 ta' Gunju 2009 (fol 419 sa 421) fejn, wara r-rikors tal-konvenuti, ordnat l-isfilz tax-xhieda ta' Robert Amato, cahdet it-talba ghall-isfilz tax-xhieda tal-Perit Anton Valentino u ta' William Vella u awtorizzat lill-Perit Anton Valentino sabiex jikkoregi fejn mehtieg ix-xiehda li kien ta fl-udjenza tas-6 ta' Ottubru 2008.

Rat id-digriet taghha tad-29 ta' Lulju 2009 (fol 426) fejn ipprovdiet dwar kif kellu jkun regolat il-gbir tal-bqija tal-provi.

Rat ix-xiehda bl-affidavit tal-Perit Anton Valentino (fol 430).

Semghet ix-xiehda in kontroezami tal-Perit Anton Valentino (fol 444 sa fol 455) fl-udjenza tat-13 ta` Jannar 2010 u rat id-dokument li kien esebit mix-xhud (fol 437 sa fol 441).

Semghet ix-xiehda in kontroezami ta` William Vella (fol 456 sa fol 458) fl-udjenza tat-13 ta` Jannar 2010.

Semghet ix-xiehda tal-Perit Italo Raniolo (fol 463 sa fol 471) fl-udjenzi tal-1 ta` Frar 2010, tat-30 ta` Marzu 2010 (fol 494 u fol 495), tal-24 ta` Gunju 2010 (fol 511 sa fol 523) u tal-4 ta` Ottubru 2010 (fol 525 sa fol 541). Rat ukoll id-dokument li kien esebit mix-xhud fl-udjenza tat-30 ta` Marzu 2010 (fol 472 sa fol 491) u dak li kien esebit mill-istess xhud fl-udjenza tal-24 ta` Gunju 2010 (fol 506 sa fol 510).

Rat il-verbal tal-udjenza tal-11 ta` Mejju 2010 (fol 502 sa fol 504).

Rat il-verbal tal-udjenza tal-4 ta` Ottubru 2010 (fol 524) fejn il-partijiet iddikjaraw illi ma kellhomx aktar provi xi jressqu.

Rat in-nota ta` osservazzjonijiet tal-attur noe li kienet prezentata fis-7 ta` Jannar 2011 (fol 542 sa fol 545) u n-nota ta` sottomissjonijiet tal-konvenuti li kienet prezentata fit-22 ta` Frar 2011 (fol 548 et seq).

Semghet is-sottomissjonijiet finali tal-partijiet fl-udjenza tat-2 ta` Mejju 2011.

Rat id-digriet taghha moghti f'din l-ahhar udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza.

Rat l-atti tal-kawza.

Ikkunsidrat :

II. Il-kwalita` tad-danni

Bis-sentenza taghha tal-15 ta` Dicembru 2003, din il-Qorti (diversament presjeduta) iddikjarat lill-***konvenuti responsabbli ghad-danni u ghall-hsarat ikkagunati fil-flat numru 2, Mayfair Court, 36 Triq il-Gejza, Swieqi, propjeta` ta` l-attur noe.***

Din id-dikjarazzjoni ta` responsabilita` tal-konvenuti kienet rifless tal-ewwel talba attrici illi kienet tghid hekk –

Ighid ghalhekk il-konvenut ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex –

Tiddikjarah unikament responsabbli ghat-telfa tal-appartament u kull ma kien hemm fih, proprjeta` tal-attrici. (enfasi tal-qorti)

Din l-ewwel talba kienet preceduta mill-premessa illi b`rizultat tal-hruq mertu ta` din il-kawza l-appartament numru 2, “Mayfair Court”, Triq il-Gejza, Swieqi, ***safa` distrutt kompletament*** bir-rizultat illi l-attur noe garrab ***hsarat qawwija hafna fl-istess appartament kif ukoll f`kull ma kien hemm fih.*** (enfasi tal-qorti)

Konsegwenza tal-ewwel talba, l-attur noe ressaq it-tieni talba u cioe –

Tillikwida id-danni sofferti mill-attrici, jekk hemm bzonn bl-opera ta` periti nominandi.

U wara dik it-tielet talba li tghid –

Tikkundanna lill-istess konvenut ihallas lill-attrici s-somma hekk likwidata bhala d-danni sofferti minnha – kollox skond kif intqal fuq u ghar-ragunijiet fuq premessi.

Jirrizulta li l-Qorti hatret perit tekniku l-AIC Joseph Ellul Vincenti li rrelata *inter alia* dwar il-hsara li garrab il-fond tal-attur noe. Id-dettalji tal-kostatazzjonijiet peritali jigu trattati `l quddiem.

Wara li kienet prezentata u mahlufa r-relazzjoni tal-Perit Ellul Vincenti kien koncess lill-attur noe li jressaq provi ohra dwar id-danni.

Mill-provi illi ressaq l-attur noe wara li nhalef ir-rapport tal-perit tekniku, jirrizulta illi apparti l-hsara tal-flat, il-mandanti tal-attur u cioe` Giovanna Lazzari, sid l-appartament li nharaq, qeghda tippretendi wkoll hlas in linea ta` danni ta` -

(a) L-ispejjez li nkorriet sabiex tinkarika lill-attur sabiex jamministra u jiehu hsieb tal-interessi taghha fil-kawza tal-lum ;

(b) L-ispejjez tal-iffumigazzjoni tal-flat ;

(c) It-telf ta` kera mill-flat ;

(d) L-imghax fuq din il-kera ;

(e) L-ispejjez ghall-hazna tal-ghamara ;

(f) L-ispejjez tal-assikurazzjoni ghal din il-hazna ;

(g) L-ispejjez ta` *outboard engine* li nharget meta kienet fil-basement tal-blokk tal-flats ;

- (h) Il-prezz ta' kcina u appliances godda minflok dawk illi nharqu ;
- (i) L-ispejjez tal-perit ;
- (j) L-ispejjez ghar-rilaxx tal-*proces verbal* ;
- (k) L-ispejjez ta' stima li saret mill-estate agents Frank Salt.

Fid-deposizzjoni tal-attur noe, kemm permezz tal-affidavit kif ukoll fil-kontroezami, irrizulta illi l-mandanti tieghu kienet assikurata kemm ghall-bini tal-flat kif ukoll ghall-kontenut. Gara pero' illi l-immobbli kien *underinsured* u ghalhekk l-assikurazzjoni ma hallset xejn ghall-hsara tal-immobbli. L-assikurazzjoni hallset tal-hsara fil-mobbli **bl-eskluzjoni** tal-kcina u ta' l-appliances li kienu *fitted* u allura kienu meqjusa bhala parti mill-immobbli.

Fl-udjenza tat-13 ta' Jannar 2010 id-difensur tal-attur noe ghamel dan il-verbal –

Dr. Schembri ghal kull buon fini jiddikjara li l-pretensjoni ta' l-attrici f'din il-kawza hija risarciment ta' hsara fl-immobbli u fil-fitted kitchen tal-fond in kwistjoni. Il-mobbli kollha l-oħra li kien hemm fil-fond ma jaghmlux parti mit-talba ghar-risarciment, u dan peress illi ghalkemm dawk il-mobbli sofrew hsara, l-attrici rceviet risarciment skond polza ad hoc li kellha. It-talba atrici pero' tinkludi wkoll kumpens ghal loss of use tal-fond in kwistjoni.

Wara li qieset il-premessi, il-kawzali u t-talbiet attrici, din il-Qorti tghid illi l-attur noe ghandu jedd jitlob mill-konvenuti risarciment tad-danni li gejjin –

- (a) Il-hsara tal-flat ;
- (b) L-ispejjez tal-iffumigazzjoni tal-flat ;
- (c) L-ispejjez ta' *outboard engine* li nharqet meta kienet fil-basement tal-blokk tal-flats ;

- (d) Il-prezz ta' kcina u appliances godda minflok dawk illi nharqu ; u
- (e) L-ispejjez tal-perit.

Din il-Qorti tqis illi d-danni l-oħra li tagħhom l-attur noe qiegħed jippretendi risarciment mħumiex ammissibbli fil-kuntest tal-premessi, tal-kawzali u tat-talbiet kif proposti minnu.

Din il-Qorti tghid dan għaliex kif proposta l-azzjoni attrici kienet qegħda tfittex risarciment għal danni li n-nar ikkaguna fil-flat u f'kull ma kien hemm go fih. Din il-Qorti tasal biex tqis bħala ammissibbli għax ancillari għall-assjem fil-kuntest tal-azzjoni attrici kif proposta dawk l-ispejjez li huma markati (b) (c) u (e) billi tqis dawk markati (a) u (d) bħala direttament relatati mal-istanza kif proposta. Fl-istess waqt tghid mingħajr l-icken esitazzjoni illi d-danni l-oħra pretizi mill-attur noe huma għal kollox barra mill-azzjoni kif proposta. Li kieku din il-Qorti kellha tammettathom tkun qegħda tiskonfina f'danni *ultra petita*. Dana tghidu għaliex mħuwiex lecite illi qorti tinvestiga `l hinn mill-premessi, mill-kawzali u mit-talbiet. Kif intqal fis-sentenza ta' din il-Qorti mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta **(PA/PS)** fil-kawza "**Azzopardi vs Azzopardi**" fil-31 ta' Jannar, 2003, ingħad illi "*il-Qorti għandha toqghod fuq il-kawzali u t-talba dedotta u xejn iżjed*". (enfasi u sottolinear ta' din il-qorti)

Ikkunsidrat :

III. Il-hsara tal-flat skond il-perit ex parte tal-attur noe

Il-perit *ex parte* tal-attur noe kien il-Perit Anton Valentino. Apparti illi quddiem il-perit tekniku kienu esebiti aktar minn certifikat wieħed rilaxxjati mill-Perit Valentino, u

apparti illi huwa xehed quddiem il-perit tekniku, il-Perit Valentino xehed ukoll quddiem il-Qorti.

Milli kkostata *de proprio* meta acceda *in situ*, il-posizzjoni tal-Perit Valentino kienet cara fis-sens illi fil-fehma tieghu bin-nar li hakem il-flat in kwistjoni, il-flat gie *beyond economical repair* u ghalhekk l-aktar mod sikur u ekonomikament vijabbli illi jerga` jsir abitabbli bla ma jitlef xejn mill-valur tieghu kien illi l-flat jigi demolit u jinbena bil-gdid wara li jigi demolit u rikostruwit il-garage sottostanti li kien qieghed iservi bhala l-pedament tal-istess flat.

L-ahhar certifikat illi hareg il-Perit Valentino dwar il-flat ta` Giovanna Lazzari kien dak tal-21 ta` April 2008 markat Dok AV1 a fol 322. Meta hareg dak ic-certifikat, il-post kien ghadu fl-istess stat illi ra wara li safa` mahrug.

Ir-rapport jittratta dwar *demolition, reconstruction, installation of services, finishes and apertures* fir-rigward tal-flat tal-attur noe. Jirrizultaw dawn il-konteggi –

<i>demolition</i>	€13,379.52
<i>construction</i>	€18,704.15
<i>plastering and painting</i>	€ 8,793.18
<i>floor finishes</i>	€ 8,031.40
<i>wall tiling</i>	€ 3,035.87
<i>bathroom and kitchen</i>	€ 2,946.66
<i>apertures</i>	€14,380
<i>plumbing and drains</i>	€ 3,524.59
<i>electrical installation</i>	€ 4,699.50
<i>additional items</i>	€14,112.98
Total	<u>€97,607.95 (inkluz l-VAT)</u>

Il-Perit Valentino fisser illi l-*additional items* kienu jinkludu *contingency* ta` 10%, id-drittijiet tal-periti ghad-demolizzjoni u kostruzzjoni, id-drittijiet tal-*preject manager* fuq il-*finishes* continbgency 10%.

Mill-istima kienet eskluza l-ghamara kollha hlief is-sink tal-kcina.

Skond il-Perit Valentino, il-prezz tal-propjeta` kien joghla bi 15% fis-sena.

In kontroezami, il-Perit Valentino xehed illi l-garage u s-saqaf tieghu kienu strutturalment spiccuti bhala konsegwenza tan-nar u ghalhekk ma setax la jissewwa u lanqas jigi restawrat. Fil-flat tant kien hemm hsara illi ma kienx jaghmel sens li wiehed jittenta riparazzjoni bhala alternativa ghal demolizzjoni u bini mill-gdid. Kien jigi jiswa` aktar flus biex jissewwa u kien jibqa` post imsewwi. Assolutament ma kienx *cost effective* illi tinghazel it-triq tat-tiswija.

Il-Perit Valentino qies illi l-flat kien inbena fis-snin sebghin u ghalhekk ma setax ikun eskluż illi bil-bini mill-gdid l-attur noe kien se jgawdi minn *betterment*. Fil-fatt ikkonferma illi bir-rikostruzzjoni, il-flat kien se jkollu twieqi godda, elettriku u *plumbing* gdid, u *fixed kitchen cabinets* godda ghaliex in-nar qered kollox. Il-fond kellu zewg faccati : il-hitan tal-faccata ta` quddiem u ta` wara mibnija doppju.

Bhala fatt huwa ma ghamel l-ebda stima tal-valur tal-post fis-suq.

Ikkunsidrat :

IV. Il-hsara tal-flat skond il-perit ex parte tal-konvenuti

Il-perit *ex parte* tal-konvenuti kien il-Perit Italo Raniolo. Huwa xehed kemm quddiem il-perit tekniku kif ukoll quddiem il-Qorti.

Bil-maqlub ghall-fehma tal-Perit Valentino, il-Perit Raniolo xehed illi fil-garage tal-konvenuti, il-hsara kienet serja, filwaqt illi kienet inqas serja fil-flat ta` Giovanna Lazzari li kienet fl-ewwel sular u fil-flat ta` fuqu ta` l-konjugi Amato. Huwa ppropona tiswijiet strutturali fil-garage biex l-istruttura sovrastanti tigi *fuori pericolo* u wara jsiru r-riparazzjoni fil-flats sovrastanti..

Fl-1997, il-Perit Raniolo stima l-ispiza kollha tar-riparazzjoni tat-tliet fondi u cioe` tal-garage, tal-flat fl-ewwel sular u tal-flat fit-tieni sular fl-ammont ta` €86,513 (u cioe` Lm37,140). Kellu jkun hemm riparazzjonijiet sostanzjali fil-garage li kien qiegħed *at ground floor level* u tiswijiet inqas ta` sustanza fis-sulari sovrastanti.

Fil-fehma tal-Perit Raniolo, id-demolizzjoni u l-bini mill-gdid tat-tliet fondi kienet tinvolvi spiza akbar.

Fil-valutazzjoni tieghu, huwa ma ghamel l-ebda stima tal-*finishes*.

Il-Perit Raniolo iqis għoljin l-istimi tal-Perit Valentino.

Sabiex setghu jissewwew iz-zewg flats sovrastanti kellu jigi riparar il-garage l-ewwel. Milli kien jaf hu ma kien sar l-ebda xogħol ta` tiswija fil-garage.

Il-Perit Raniolo jaccetta illi fil-flat nru.2 kellu jkun hemm bdil tal-madum tal-kamra tal-banju u tal-kcina u li kellu jinbidel l-elettriku (ara d-deposizzjoni tieghu tal-1 ta` Frar 2010 a fol 470).

Skond il-Perit Raniolo, b'tiswija tajba, il-flat ma kien igarrab l-ebda deprezzament fil-valur tieghu fis-suq.

Skond l-istess perit, li kieku kellha ssir demolizzjoni u bini mill-gdid l-ispiza involuta kienet tkun ta' €190,000 inkluz il-*finishes* pero' eskluza l-ghamara u l-*furnishings*.

Sostna illi fl-istimi tieghu huwa ma tax kont tal-fatt illi l-flat nru.2 kellu mieghu *a garden flat*.

Ikkunsidrat :

V. Ir-relazzjoni tal-perit tal-qorti

In esekuzzjoni tal-inkariku tieghu, il-perit tekniku Joseph Ellul Vincenti ghamel zewg accessi, fejn anke ha ritratti huwa stess ta' dak li kien qieghed jikkostata, u gabar il-provi tal-partijiet.

Apparti l-garage tal-konvenuti, ir-relazzjoni peritali tirrigwarda l-hsara kemm ta' flat 2 fl-ewwel sular ta' 'Mayfair Court', Triq il-Gejza, Swieqi, li huwa mertu ta' din il-kawza, kif ukoll il-hsara ta' flat 4, li jinsab fit-tieni sular u li huwa propjeta' tal-konjugi Amato. Diga' kien rilevati illi s-sidien tal-flat 4 ghandhom kawza pendenti mal-konvenuti fl-ismijiet '*Edward Amato et vs Christopher Agius et*' (*Citaz. Nru. 1724/1999*) li qeghda tinstema' minn din il-Qorti kif presjeduta u li hija miexja ma' dik tal-lum. Il-provi li ngabru fil-kawza tal-lum, inkluz r-relazzjoni tal-perit tekniku, ighoddu wkoll ghall-kawza '*Amato et vs Agius et*'

Id-diversi ritratti illi ha l-perit tekniku juru l-hsara li kkaguna n-nar mhux biss fil-post fejn qabad izda fil-postijiet lejn fejn infirex inkluz l-flat tal-attur noe.

Wagt l-accessi, il-perit tekniku kkostata illi fil-garage u f`kamra fuq wara (li rrizulta li kienu tal-konvenuti) u li huma sottostanti l-flat Nru.2, kien sehh nar, li huwa fisser bhala *qawwi hafna* ghaliex bhala effett tieghu *sar moviment kbir fis-soqfa tal-garage u fil-kamra fuq wara*. Kagun tan-nar, it-travi tal-hadid (tal-postijiet fejn fegg in-nar) *sofrew shana qawwiya tant li zzaqqu u tghawwgu u l-hitan xpakkaw*. Dejjem fil-garage u fil-kamra fuq wara, il-perit tekniku sab illi *l-gebla tal-franka bdiet process li ssir gir*. L-effett ta` dan kollu kien illi *saru diversi konsenturi f`hafna mill-hitan tas-sulari kollha*. It-travi tal-hadid li kienu *qed jerfghu s-sulari fuqhom izzaqqu minhabba s-shana qawwiya u gew deformati*. Dan ta lok ghal moviment serju *fil-hitan tas-sulari ta` fuq*.

Fir-relazzjoni tieghu, il-perit tekniku jaghmel riferenza ghar-rapport tal-Perit Arthur Apap (Dok AA/1), li kien il-perit tas-sidien tal-flat 4.

Jirreferi wkoll ghar-rapport tal-Perit Denis Camilleri (Dok DHC/1) li kien il-perit tal-assikurazzjoni. In partikolari dwar dan ir-rapport, il-perit tekniku jissofferma fuq il-fatt illi, skond il-Perit Camilleri, it-travi tal-hadid tal-fondi fejn beda n-nar *ma kienux protetti kontra n-nar kif titlob is-sengha u l-arti u ghalhekk dawn izzaqqu hafna u maghhom nizlu s-soqfa u l-hitan*.

Il-perit tekniku jirreferi ghax-xiehda tal-Perit Italo Raniolo, li kif diga` rajna kien il-perit tal-konvenuti.

In partikolari ghal fejn il-Perit Raniolo sab illi ghalkemm *kien hemm hsara konsiderevoli kemm fil-*

garage kif ukoll fl-ewwel flat fuq il-garage (dak tal-attur noe) il-hsara fit-tieni sular kienet ta' entita' inferjuri.

Bhala metodu ta' riparazzjoni, il-Perit Raniolo kien tal-fehma illi l-hsara setgħet tissewwa *billi jinqala' l-parti kbira tas-saqaf tal-garage u jigi replaced b'saqaf gdida u bl-inseriment ta' travi tal-hadid taht il-hitan divizorji li hemm fil-flats sovrastanti.* Kellhom isiru *pilastru tal-concrete mal-linja tal-hajt tal-appogg.*

Il-Perit Raniolo kien tal-fehma li bil-metodu tiegħu ta' tiswija l-bini kien jerga' jigi strutturalment sod u tajjeb għall-abitazzjoni. Ma kienx hemm il-htiega li jinhatt il-blokk kollu. F'Dicembru 1997, il-Perit Raniolo kien stima l-ispejjez tat-tiswija fl-ammont ta' Lm37,140. Biex il-bini jinhatt u jerga' jinbena, l-ispiza kienet tirdoppja.

Il-perit tekniku jirreferi għax-xiehda tal-Perit Anton Valentino, li kif diga' rajna kien il-perit tal-attur noe.

Bhall-Perit Denis Camilleri, il-Perit Valentino kkonferma illi t-travi fil-garage ma kellhom l-ebda forma ta' *fire protection.*

Il-Perit Valentino kien tal-fehma illi jekk fil-flat nru.2 kienet se ssir tiswija biss, il-valur tal-flat fis-suq kien sejjer jonqos. Inoltre ma kienx rakkomandabbli li ssir tiswija għaliex dik kienet *tinmvolvi spejjes eccessivi u periklu li jista' jiccaqlaq il-bini minhabba rfid drastiku li jrid isir.*

Il-perit tekniku jirreferi għal xiehda bl-affidavit tal-Perit Richard Aquilina li kien il-perit mahtur mill-Magistrat Inkwirenti. Skond il-Perit Aquilina, il-hsara tal-binja kollha kienet tammonta għal cirka Lm7282.60c.

Wara li kkostata *de visu* l-hsara kollha li kkaguna n-nar, wara li gabar il-provi u qies il-fehmiet tal-periti li taw ix-xiehda taghhom, il-perit tekniku esprima ruhu kif gej –

1) Il-hruq origina fil-garage tal-konvenuti u kkaguna hsara kemm fil-bini kif ukoll fil-kontenut taz-zewg fondi sovrapposti għall-garage u cioe` il-flat 2 tal-attur noe u l-flat 4 ta` Edward Amato.

2) Il-garage fejn skatta n-nar kien jikkonsisti minn zewgt ikmamar kbar : wahda fuq quddiem u ohra fuq wara b`soqfa tal-concrete jserrhu fuq travi tal-hadid. Irrizulta li t-travi ma kellhomx protezzjoni kontra n-nar u għalhekk grat hsara rreparabbli.

3) In-nar ikkaguna hsara estensiva : b`kalcifikazzjoni tal-gebel tal-hajt tal-garage li *faqqa` bl-ikrah speċjalment madwar il-bitha interna*. Is-soqfa tal-garage izzaqqu u strahu fuq it-travi li wkoll nizlu u strahu. Fil-bini tas-sulari ta` fuq il-garage, *l-art izzaqget, hitan inqasmu, kolonni tal-gebel gew iperpru fl-arja, is-sistema ta` dranagg, elettriku u ilma spicca għal kollox, twieqi u hgieg tfarrku, sanitary fittings gew danneggjati*.

4) Dwar it-tiswija tal-fondi kif propost mill-Perit Italo Raniolo, il-perit tekniku sostna illi dik is-soluzzjoni kienet tipprezenta hafna diffikultajiet -

a) *Il-hsara fil-livell tal-garage hi estensiva hafna, hafna mill-hitan iridu jinbidlu, soqfa tal-concrete iridu jitkissru u jergghu jsiru, travi tal-hadid jinqalghu u jinbidlu, pilastri jitkissru u jergghu jsiru. Biex isir dan ix-xogħol irid jintrifed il-bini kollu sovrappost bi spiza kbira u diffikultajiet. Anke jekk dan isir, il-bini ta` fuq xorta wahda jibqa` difettuz fis-sens li anke s-soqfa tal-flats iassaggjaw u l-hitan cedew u nizlu. Kollox huwa possibbli izda x`sejra tkun in-*

nefqa finali biex is-soqfa / hitan jigu ggekkjati b`tali mod li jergghu jigu fil-livell li kienu qabel ?

b) It-twieqi, bibien, kitchen cupboards, sinks, sanitary ware, sistema tal-elettriku, sistema tal-ilma, sistema ta` dranagg, dawn kollha jridu jsiru mill-gdid. Tiswija biss ta` dawn is-servizzi ma tirrappresentax il-flats għall-istat li kienu qabel.

c) Il-valur tal-flats zgur li jonqos jekk xi darba dawn il-flats jigu on the open market, meta wiehed jiehu konsiderazzjoni il-fatt li dawn il-flats kienu nharqu u fihom saret biss tiswija.

5) Il-fehma espressa mill-perit tekniku kienet din -

a) Sabiex tisewwa l-hsara tas-sulari ta` fuq il-garage fejn sehh il-hruq b`interventi piecemeal, li jkunu skond is-sengha u l-arti, li jirripristinaw il-fondi għall-istat illi kienu qabel il-hruq bla ma jonqos il-valur tagħhom fis-suq, kien mehtieg illi jintefqu somom kbar ta` flus bir-risultat li biex tintuza espressjoni maltija "iz-zalza tigi oghla mill-hut" u xorta l-post jibqa` msewwi.

b) Għalhekk il-perit tekniku b`konvinzjoni (kliem il-perit tekniku) kien tal-fehma illi l-garage u z-zewg flats fuqhom għandhom jigu demoliti u l-bini jerga` jitla` mill-gdid hlief għal parti wara t-tromba tal-flats.

c) Il-perit tekniku hejja skeda (Dok JEV/B) li turi x-xogholijiet li jridu jsiru, u r-rati relattivi biex jitwaqqghu il-flats 2 u 4, u jergghu jinbnew mill-gdid fuq saqaf, pilastri u travi ddisinjati u mibnija biex jieħdu l-piz tal-flat 2 u 4 fuqhom. Fl-iskeda ma hemmx inkluzja d-demolizzjoni u l-bini mill-gdid tal-garage tal-konvenuti, izda tinkludi l-flatlet li hemm wara t-tarag tal-flats.

Mid-dettalji tal-iskeda Dok JEV/B, li kienet prezentata mar-relazzjoni peritali fl-14 ta' Ottubru 2005, jirrizulta illi l-ispiza fil-kaz tal-flat 2 u cioe` dak tal-mandanti tal-attur tammonta ghal €44,510.81 (u cioe` Lm19,108.49c).

Ikkunsidrat :

VI. Piz probatorju tar-relazzjoni tal-perit tal-qorti

Il-konsiderazzjonijiet u l-konkluzjonijiet ta' natura teknika li jsiru minn perit mahtur mill-Qorti jikkostitwixxu prova ferm importanti ghall-gudikant sabiex ikun jista' jasal ghad-decizjoni tieghu.

Dwar il-konkluzjonijiet ta' espert tekniku, il-Qorti tal-Appell fis-sentenza taghha tad-19 ta' Novembru 2001 fil-kawza "**Calleja vs Mifsud**" irritereniet li -

Kemm il-kostatazzjonijiet tal-perit tekniku nominat mill-Qorti kif ukoll il-konsiderazzjonijiet u opinjonijiet esperti tieghu jikkostitwixxu skond il-ligi prova ta' fatt li kellhom bhala tali jigu meqjusa mill-Qorti. Il-Qorti ma kenitx obbligata li taccetta r-rapport tekniku bhala prova determinanti u kellha dritt li tiskartah kif setghet tiskarta kull prova ohra. Mill-banda l-ohra pero', huwa ritenut minn dawn il-Qrati li kellu jinghata piz debitu lill-fehma teknika ta' l-espert nominat mill-Qorti billi l-Qorti ma kellhiex leggerment tinjora dik il-prova. Hu manifest mill-atti u hu wkoll sottolinejat fir-rikors ta' l-appell illi l-mertu tal-prezenti istanza kien kollu kemm hu wiehed ta' natura teknika li ma setghax jigi epurat u deciz mill-Qorti minghajr l-assistenza ta' espert in materja. B'danakollu dan ma jfissirx illi l-Qorti ma kellhiex thares b'lenti kritika lejn l-opinjoni teknika lilha sottomessa u ma kellhiex tezita li tiskarta dik l-opinjoni

jekk din ma tkunx wahda sodisfacentement u adegwatament tinvesti l-mertu, jew jekk il-konkluzjoni ma kenitx sewwa tirrizolvi l-kwezit ta' natura teknika.

Ghalkemm huwa minnu li l-konkluzjonijiet peritali huma bhal materjali istruttorji ohra kontrollabbli mill-gudikant, tant li kif ighid l-Art. 681 tal-Kap.12, il-Qorti mhix marbuta li taccetta dawn il-konkluzjonijiet kontra l-konvinzjoni taghha. Fl-istess waqt *dan ma jfissirx pero` illi l-Qorti tista' taghmlu b' mod legger jew kapriccjuz. Il-konvinzjoni kuntrarja taghha kellha tkun ben informata u bazata fuq ragunijiet li gravament ipoggu fid-dubju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b' ragunijiet li ma ghandhomx ikunu privi mill-konsiderazzjoni ta' l-aspett tekniku tal-materja taht ezami* ("**Grima vs Mamo et noe**" – Qorti tal-Appell – 29 ta' Mejju 1998). Jigifieri l-Qorti ma tistax tinjora r-relazzjoni peritali sakemm ma tkunx konvinta li l-konkluzjoni ta' tali relazzjoni ma kienetx gusta u korretta. Din il-konvinzjoni pero` kellha tkun wahda motivata minn gudizzju ben informat, anke fejn mehtieg, mil-lat tekniku. ("**Cauchi vs Mercieca**" – Qorti tal-Appell – 6 ta' Ottubru 1999 ; "**Saliba vs Farrugia**" – Qorti tal-Appell – 28 ta' Jannar 2000 u "**Calleja noe vs Mifsud**" – Qorti tal-Appell – 19 ta' Novembru 2001). Il-*giudizio dell'arte espressa mill-perit tekniku ma jistax u ma ghandux, aktar u aktar fejn il-parti nteressata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakolta lilha moghtija ta' talba ghan-nomina ta' periti addizzjonali, jigi skartat facilment, ammenokke ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollha tac-cirkostanzi, irragonevoli*" – ("**Bugeja et vs Muscat et**" – Qorti tal-Appell – 23 ta' Gunju 1967).

Ikkunsidrat :

VII. Risultanzi

Il-pern tad-disputa dwar id-danni fil-kawza tal-lum hija jekk sabiex Giovanna Lazzari tkun tabilhaqq risarcita, fit-termini ta' l-Art.1045 tal-Kap.16, għall-hsara li garrbet fil-flat tagħha Nru.2, Mayfair Court, Triq Il-Gejza, Swieqi, u għal li kien hemm gewwa fih, kif del resto ippremettiet u talbet fic-citazzjoni, u dan kagun tan-nar li fegg mill-garage sottostanti l-flat tagħha, propjeta' tal-konvenuti, kienx bizzzejjed li ssir tiswija tal-garage sottostanti l-ewwel, segwita minn tiswija tal-flat tagħha, jew inkella kienx mehtieg, tenut kont tal-effetti tal-incendju, illi jkunu demoliti l-garage (tal-konvenuti) il-flat ta' fuqu (dak tal-attrici) u l-flat ta' fuq dak tal-attrici (tal-konjugi Amato) u jergghu jinbnew mill-gdid.

In linea generali, huwa principju tad-dritt fil-kamp tal-kompensazzjoni għal danni li *"l-attur għandu kemm jista' jkun jigi mqieghed fil-posizzjoni li hu kien ikollu kieku ma gietx kagjonata l-hsara"* ("**Tufigno vs Micallef noe**", Qorti tal-Appell – Sede Civili - 23 ta' April 1965). Id-danneggjat għandu l-jedd li jigi rimborsat tad-danni li jkun sofra u li jerga' jitqieghed **ragonevolment** fl-istat li kien qabel sofra l-hsara. Dan għaliex ir-risarciment għandu jirreintegra l-patrimonju tad-danneggjat minn kull konsegwenza ekonomika sfavorevoli għalih li jgib mieghu l-event dannuz. Għalhekk ir-risarciment għandu jikkonsisti f'somma li **ragonevolment** twassal għall-valur tal-utilitajiet mitlufa. ("**Galea pro et noe vs Gatt et**" – Qorti tal-Appell - Sede Civili – 24 ta' Novembru 1958 ; "**Zammit vs Calleja**" – Appell Inferjuri – 12 ta' Jannar 1977 ; "**Sant vs Borg**" – Prim` Awla tal-Qorti Civili, 3 ta' Ottubru 1979).

Din ir-regola tar-*restitutio in integrum* hija kwalifikata minn regola ohra li bhala bilanc torbot lid-danneggjat sabiex jadotta dawk il-mizuri kollha **ragonevoli** biex jimmitiga t-telf li jkun garrab, u jekk jirrizulta li ma jkunx ha dawk il-mizuri, allura dak in-nuqqas tad-danneggjat għandu jirrisolvi ruhu fi tnaqqis tal-quantum tad-danni. Huwa wkoll principju tad-dritt li għalkemm id-danneggjat għandu d-dmir li jagħmel dak kollu li hu **ragionevoli** sabiex inaqqas il-hsara u li jiehu l-mizuri kollha biex

jimmitiga t-telf li jkun garrab, fl-istess waqt mhuwiex obligat li jitgħabba b'pizijiet sabiex jirreduci l-hsara. Il-kwistjoni ta' x'inhum *ragjonevoli* li jagħmel id-danneggjat biex jimmitiga l-hsara hi materja ta' fatt li għandha tigi konsiderata fic-cirkostanzi ta' kull kaz partikolari u l-oneru tal-prova f'dan ir-rigward specifiku jaqa' fuq il-konvenut. (ara - "**Aquilina vs Schembri**" – Qorti tal-Appell [Sede Civili] - 24 ta' Jannar 1969 ; "**Xuereb vs Livick et**" – Qorti tal-Appell Inferjuri – 3 ta' Novembru 1956 ; **Kollez. Vol. XXXVII.I.478** u **Kollez. Vol. XXXVIII.I.249**).

Wara li rat l-atti, qieset il-provi akkwiziti, in partikolari r-relazzjoni peritali, din il-Qorti tikkondividi l-fehma tal-perit tekniku illi d-demolizzjoni u rikostruzzjoni tal-fondi li kienu mahkuma min-nar tirrispekkja bl-aħjar mod il-principju tal-kompensazzjoni dovut lill-attur noe b`mod illi min-naha wahda jkun rispettati il-principju tar-*restitutio in integrum* u min-naha l-oħra ma jkunx infranti il-principju tal-mitigazzjoni tad-danni.

Din il-Qorti għandha l-konvinciment illi l-perit tekniku, frott tal-esperjenza twila u mifruxa tiegħu, izda l-aktar frott tal-kostatazzjonijiet tiegħu, u wara li wizen il-fehmiet tal-periti *ex parte*, wasal għall-metodu ta` kompensazzjoni li huwa l-aktar in linea ma` dak li trid il-ligi.

Rinfaccjata kif inhi bl-entita` kbira tal-hsara li kkaguna n-nar (ara r-ritratti u r-rapporti tal-periti), din il-Qorti mhijiex sodisfatta illi tiswija tal-fondi koinvolti hija l-aħjar risarciment tal-attur noe, kemm bhala spiza, kemm bhala sigurtà, kif ukoll bhala valur tal-immobbli. Bil-mezzi teknici li hawn illum, bl-ingenji li hawn illum, bil-haddiema tas-sengħa li hawn illum, u fuq kollox bil-kompetizzjoni fil-prezzijiet tal-provvista ta` materjal, prodotti u servizzi li tezisiti fis-suq illum, din il-Qorti m`għandhiex l-icken dubju li tiswija kif proposta mill-perit *ex parte* tal-konvenuti tkun att ta` ingustizzja lejn l-attur noe, għax tkun lesiva għal kwalsiasi principju ta` kompensazzjoni xieraq u gust tad-danni, u disrispettuz għal kollox għal kwalsiasi principju ta`

mitigazzjoni tad-danni. Dan kollu din il-Qorti dan tghidu anke ghaliex wara li semghet ix-xiehda *viva voce* tal-perit *ex parte* tal-konvenuti mhijiex konvinta mir-reqqa u mill-kompletezza tal-accertamenti u kostatazzjonijiet tieghu.

Billi din il-Qorti qeghda tiskarta l-proposta tal-perit *ex parte* tal-konvenuti u allura l-istimi tieghu, tibqa` l-kwistjoni tal-*quantum* tad-danni attribwibbli ghall-fond tal-attur noe mill-ispejjez tad-demolizzjoni, rikostruzzjoni u *finishing* tat-tliet fondi. L-istima tal-perit tekniku kif dedotta fir-relazzjoni tieghu hija ta` €44,510.81 (Lm19,108.49c). Ir-relazzjoni kienet prezentata fl-14 ta` Ottubru 2005. L-istima tal-perit *ex parte* tal-attur noe kienet ta` €91,607.95 (Lm39,327) u saret fil-21 ta` April 2008. Hemm ghalhekk differenza sostanzjali bejn iz-zewg valutazzjonijiet.

Din il-Qorti hija tal-fehma illi l-figura li sejra tigi likwidata bhala danni ghall-post ghandha tirrifletti *kemm jista` jkun* il-valuri tal-lum ghaliex il-likwidazzjoni tad-danni se ssir illum. Ghalkemm fid-deposizzjoni tieghu tas-6 ta` Ottubru 2008, il-Perit Anton Valentino xehed illi l-valur tal-propjeta` joghla bi 15% fis-sena, dak l-awment mhux rifless fil-cost sabiex il-bini jitwaqqa`, jinbena mill-gdid u jsir il-*finishing* tieghu fis-sens illi l-awment kull sena huwa anqas.

Bhala stima tal-hsara tal-post, din il-Qorti hija tal-fehma illi ghas-sena illi saret u cioe` l-2005 dik tal-Perit Ellul Vincenti hija gusta. Din il-Qorti tghid ukoll illi b`applikazzjoni tal-principji tal-kompensazzjoni, hija sejra *arbitrio boni viri* tawmenta l-istima tal-perit tekniku skond l-indici tal-inflazzjoni sabiex tqarreb il-valuri ghal-lum.

Fl-2006, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2005 kien juri bidla percentwali ta` 2.77% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €45,743.76

FI-2007, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2006 kien juri bidla percentwali ta` 1.25% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €46,315.56.

FI-2008, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2007 kien juri bidla percentwali ta` 4.26% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €48,288.60.

FI-2009, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2008 kien juri bidla percentwali ta` 2.09% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €49,297.83.

FI-2010, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2009 kien juri bidla percentwali ta` 1.51% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €50,042.23.

FI-2011, l-indici tal-inflazzjoni fuq is-sena 2010 kien juri bidla percentwali ta` 2.72% li jfisser li l-istima tal-perit tekniku titla` ghal €51,403.38.

Billi ghaddew ftit aktar minn hames xhur mill-bidu tal-2012, din il-Qorti mhijiex sejra timputa awmenti ghas-sena korrenti.

Din il-Qorti tqis il-likwidazzjoni tal-figura ta` €51,403.38 bhala danni tal-post bhala gusta anke wara li hadet in konsiderazzjoni illi min naha wahda bil-fatt illi l-flat tal-attur noe se jinbena mill-gdid se jkun hemm element ta` *betterment* u min-naha l-ohra qeghda ssir gustizzja mal-attur noe ftit inqas minn hmistax-il sena wara li sehh l-incendju.

Mal-ammont ta` €51,403.38, din il-Qorti sejra takkorda wkoll kumpens (a) ghall-*fitted kitchen* u *appliances* fl-ammont shih ta` €4700 (b) ghall-*outboard*

*motor ta' €466 (c) għall-iffumigazzjoni tal-flat l-ammont ta' €56 u (d) għall-ispejjez tal-periti l-ammont ta' €1896 . Is-somma tad-danni twassal għall-figura ta' **€58,521.38**.*

Ikkunsidrat :

VIII. L-imghax

Mad-danni likwidati, l-attur noe qiegħed jitlob hlas ta' imghax b'effett mid-data tal-presentata tac-citazzjoni u cioe' mit-12 ta' Mejju 1999.

Meta l-ammont pretiz in linea ta' danni jkun indikat fl-att tac-citazzjoni, huwa permess li l-Qorti tordna illi fuq dak l-ammont, jew fuq ammont inferjuri għal dak indikat, jibda jiddekorri l-imghax mid-data tal-presentata tal-att tac-citazzjoni (ara '**Sacco vs Muscat Scerri**' deciza mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Jannar 2003).

Pero' fil-kaz tal-lum, fit-tieni domanda ta' l-istanza tiegħu, l-attur noe ma talabx ammont prestabbilit in linea ta' danni izda talab danni *da liquidarsi*.

Il-Qrati tagħna segwew il-massima *in illiquidis mora non contrahitur nisi culpa debitoris liquidatio differatur* (ara s-sentenzi **Vol.XVIII.II.431 ; Vol XIX.I.83 ; Vol. XX.I. 308 ; Vol XXXVI.I.190**). L-applikazzjoni ta' dan il-principju huwa r-regola u l-oppost huwa l-eccezzjoni. (ara s-sentenzi – '**Schembri vs Buhagiar**' – Qorti tal-Appell – 28 ta' Frar 1997 u '**Aquilina vs Mamo noe**' – Qorti tal-Appell – 19 ta' Novembru 2001). Tiskatta l-eccezzjoni meta *l-likwidazzjoni tkun giet dilazzjonata bi htija tad-debtur* (ara Vol.XXXVI.I.181 – 23 ta' Gunju 1952 - Appell Civili – '**Savona pro et noe vs Asphar et**')

Il-principju li ma jghaddux interessi fejn is-sejha ma tkunx wahda għall-hlas ta' ammont likwidu, cert u determinat japplika wkoll f'sitwazzjonijiet fejn il-kontestazzjoni tad-debitur tirrizulta li tkun wahda valida b'mod li jkun car li d-debitur mhux biss ikun gustifikat li ma jhallasx dak li jkun gie intimat biex ihallas imma wkoll li jkun diffiċli jekk mhux impossibbli għalih, li jkun jaf x`inhu minnu dovut minghajr ma ssir investigazzjoni gudizzjarja fil-kawza (ara – '**Sare` vs Sammut**' – Qorti tal-Appell – 29 ta' Mejju 1998).

Applikat il-premess għall-kaz tal-lum, din il-Qorti tghid illi dak tal-lum mhuwiex kaz fejn jista' jinghad li sehh dewmien kagun ta' xkiel jew htija da parti tal-konvenuti li svijaw il-kawza mill-kors ordinarju tagħha. Lanqas ma tirrizulta l-prova li l-kontestazzjoni tal-konvenuti fir-rigward tat-talbiet attrici kienet vessatorja jew malizzjuza b'mod li seta' kien hemm lok għall-applikazzjoni tal-massima *malitiis non est indulgendum* li allura kien jaghti lok għall-varjazzjoni tal-principju *in illiquidis mora non contrahitur nisi culpa debitoris liquidatio differatur*.

Din il-Qorti sejra għalhekk tapplika l-principju generali u tghid illi l-imghax għandu jiddekorri mil-lum.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi -

Tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti.

Tillikwida d-danni tal-atturi fis-somma ta' tmienja u hamsin elf hames mija wiehed u ghoxrin Ewro tmienja u tletin centezmu (€58,521.38).

Tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu lill-atturi s-somma ta' tmienja u hamsin elf hames mija wiehed u ghoxrin Ewro tmienja u tletin centezmu (€58,521.38) bl-imghax legali b'effett mil-lum.

Tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu l-ispejjez kollha ta' din il-kawza, inkluzi dawk relattivi ghas-sentenza *in parte* tal-15 ta' Dicembru 2003, kif ukoll l-ispejjez tal-ittra ufficjali tal-5 ta' Ottubru 1998.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----